

Łódź, 2020-12-07

WUOZ-ZRR.5140.192.2020.PU

Za zwrotnym
potwierdzeniem odbioru

ZAWIADOMIENIE

Na podstawie § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661, ze zmianami), w związku z art. 3 pkt. 1 i 2, art. 4 pkt. 1, art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. c) oraz art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2020 r., poz. 282, tekst jednolity), Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków zawiadamia o zamiarze włączenia do wojewódzkiej ewidencji zabytków karty ewidencyjnej obiektu nieruchomego niewpisanego do rejestru zabytków pn. „Dawna kaplica filialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej św. Trójcy w Łodzi, obecnie kaplica Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego pw. Opatrzności Bożej wraz z przybudówką dawnej kancelarii parafialnej”, usytuowana w Łodzi przy ul. Organizacji „Wolność i Niezawisłość” 2A, (opr. P. Ugorowicz, WUOZ w Łodzi, listopad-grudzień 2020 r.).

Uzasadnienie.

Przedmiotowy obiekt nie jest objęty ochroną konserwatorską, nie figuruje w gminnej ewidencji zabytków miasta Łodzi, nie podlega ochronie konserwatorskiej na podstawie ustaleń obowiązującego dla tego obszaru miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Łodzi (Uchwała nr XV/634/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 października 2019 r.). Zgodnie z art. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem nazywamy nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 cytowanej ustawy do tzw. zabytków nieruchomych zaliczamy m.in. działa architektury i budownictwa.

Dawna kaplica filialna Parafii Ewangelicko-Augsburskiej św. Trójcy w Łodzi, obecnie kaplica Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego pw. Opatrzności Bożej, usytuowana w Łodzi przy ul. Organizacji „WiN” 2A, została wzniesiona w latach 1931-33 w stylu modernistycznym, wg. projektu łódzkiego architekta Hermanna Prawitza. Plany budowy świątyni ewangelickiej w tym miejscu sięgają okresu poprzedzającego wybuch I wojny światowej. W 1913 r. projekt budowy kościoła zlokalizowanego w ówczesnie podłódzkiej osadzie Bałuty, u zbiegu ulic Łagiewnickiej i Dworskiej (obecnie ul. Organizacji WiN), sporządził łódzki architekt Franciszek Karpiński, miała być to świątynia wzniesiona w stylu neogotyckim. Realizację powyższych planów przerwał wybuch wojny, zaś do budowy świątyni powrócono dopiero w okresie międzywojennym. W okresie II wojny światowej kościół znalazł się na terenie getta żydowskiego, pełnił funkcję magazynową. W 1946 r. ewangelicy przekazali obiekt w użytkowanie Kościołowi Ewangelicko-Metodystycznemu (formalnie metodyści nabyli świątynię w 1997 r.). Należy podkreślić, że budynek (wraz przybudówką pierwotnie mieszczącą kancelarię parafialną oraz mieszkanie) w zakresie wyglądu zewnętrznego do dnia dzisiejszego uległ stosunkowo nieznacznemu przekształceniu, prezentuje tym samym walor autentyczności historycznej substancji i formy. Wartość historyczna świątyni wynika z dziejów budowy obiektu, który stanowi materialne świadectwo wieloletnich starań oraz wysiłku (także finansowego) łódzkiej wspólnoty ewangelickiej w pozyskaniu świątyni w zlokalizowanej w tej części miasta. Także późniejsze losy obiektu, są bezpośrednio związane z historią Łodzi w szczególności współtworzą tragiczną historię getta łódzkiego, następnie zaś, w okresie powojennym – dzieje Kościoła Metodystycznego w Polsce. Istotną wartością obiektu jest także kontynuacja historycznej, sakralnej funkcji. Budynek stanowi zatem ważne dla miasta, materialne świadectwo wielokulturowego oraz wielowyznaniowego oblicza Łodzi, zaś jego stosunkowo skromna forma architektoniczna stylowo odzwierciedla nurt artystyczny właściwy dla okresu budowy. Architektura dawnej kaplicy ewangelicko-

augsburskiej prezentuje walory artystyczne wynikające zarówno z kompozycji bryły obiektu jak również opracowania elewacji. Stosunkowo niewielka, skromna w formie świątynia, stanowi cenny w skali miasta przykład modernistycznej architektury sakralnej z lat 30. XX w. związanej z nutem funkcjonalizmu, który z uwagi na skromność i oszczędność formy w literaturze nazywany jest także „stylem blokowym”. Cechuje go prostota formy, surowość wyrazu, brak lub znaczna redukcja dekoracji architektonicznej, w odniesieniu do sylwety operowanie prostymi, kubicznymi bryłami, a także osiowość i symetria kompozycji zaś w opracowaniu elewacji – powtarzalność geometrycznych kształtów oraz akcentowanie linii pionowych i poziomych. Przedmiotowy obiekt został wzniesiony jako dwubryłowy, obejmujący korpus główny mieszczący kaplicę oraz przyległą od strony północnej przybudówkę dawnej kancelarii parafialnej, obie ww. części otrzymały zgeometryzowaną, prostopadłościenną formę. Symetrycznie ukształtowana fasada została ujęta masywnymi, narożnymi pilastrami oraz zwieńczona charakterystycznym dla nurtu modernizmu, schodkowo ukształtowanym szczytem. W centralnej strefie elewacji frontowej zlokalizowano wejście główne, które zostało ujęte uproszczonym w formie portalem (zglifowanie ościeża oraz prosty gzyms w strefie nadproża). Elewacje boczne zostały przeprute rytmicznie usytuowanymi, wysokimi, prostokątnymi otworami okiennymi, zaś zgeometryzowany układ elewacji dodatkowo podkreślono podziałami stolarki okiennej. Oszczędny asortyment dekoracji architektonicznej ograniczono do prostych w formie gzymsów podokiennych oraz gzymsu koronującego, które tworząc podział horyzontalny elewacji jednocześnie kontrastują z pionowymi akcentami jakie stanowią wysokie, prostokątne otwory okienne. Całokształt architektury budynku w sposób konsekwentny i spójny operuje modernistycznymi środkami wyrazu. Z uwagi na posiadane walory artystyczne przedmiotowy obiekt jest wyszczególniany w literaturze dotyczącej historii łódzkiego modernizmu jako jeden z charakterystycznych obiektów prezentujących ten nurt stylowy w architekturze sakralnej (m.in. Olender J., *Łódzki modernizm i inne nurty przedwojennego budownictwa*, t. I, Łódź, Łódź 2011 r.; Stefański K., Ciarkowski B., *Modernizm w architekturze Łodzi XX w.* Łódź 2018 r.). Mając na uwadze powyższą argumentację, przedmiotowy obiekt spełnia kryteria wskazane w ustawowej definicji zabytku.

Należy również wskazać, iż włączenie dawnej kaplicy ewangelicko-augsburskiej przy ul. Organizacji „WiN” 2A do wojewódzkiej ewidencji zabytków nie stoi w sprzeczności z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, uchwalonego dla części obszaru miasta Łodzi położonej w rejonie ulic: Łagiewnickiej, Spacerowej, Pasterskiej, Franciszkańskiej i płk. Berka Joselewicza (Uchwała nr XV/634/19 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 16 października 2019 r.).

W końcu, istotną przesłanką do ustanowienia ochrony konserwatorskiej jest w powzięcie przez ŁWKZ informacji, na podstawie otrzymanych wniosków, o potencjalnym zagrożeniu dla stanu zachowania przedmiotowego obiektu. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organ administracji publicznej działań mających na celu, m.in. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie.

Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa. W myśl § 15.1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2011 r. Nr 113, poz. 661, ze zmianami), o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej do wojewódzkiej ewidencji zabytków, o włączeniu tej karty, o sporządzeniu nowej karty ewidencyjnej zabytku, o zamiarze wyłączenia karty ewidencyjnej zabytku z wojewódzkiej ewidencji zabytków lub o wyłączeniu tej karty wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia niezwłocznie właściciela lub posiadacza zabytku albo nieruchomości lub rzeczy ruchomej, która przestała być zabytkiem. Zgodnie z § 15.4 ww. rozporządzenia, wojewódzki konserwator zabytków zawiadamia właściciela lub posiadacza zabytku o zamiarze włączenia karty ewidencyjnej zabytku nieruchomego do wojewódzkiej ewidencji zabytków,

na co najmniej 14 dni przed planowanym terminem włączenia karty ewidencyjnej zabytku do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

ŁÓDZKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Aleksandra Stępień

Otrzymują:

1. Kościół Ewangelicko-Metodystyczny w R.P., ul. Mokotowska 12, 00-561 Warszawa
2. a/a

Do wiadomości:

3. Biuro Architekta Miasta Oddział Ochrony Dziedzictwa i Estetyki Miasta UML
ul. Piotrkowska 104, 90-926 Łódź
4. Pan Zbigniew Wnukow
adres e-mail: zbigniewwnukow11@gmail.com

GLÓWNY SPECJALISTA

Piotr Ugorowicz

Sprawę prowadzi: Piotr Ugorowicz, główny specjalista, Wydział Zabytków Ruchomych i Rejestru Zabytków, tel. /42/ 635 80 06.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi
90-425 Łódź, ul. Piotrkowska 99, tel.: (+48) 42 631-78-92 lub 42 635-80-00,
fax: (+48) 42 630-17-83
e-mail: sekretariat@wuoz-lodz.pl <http://www.wuoz-lodz.pl/bip/>

Administratorem danych osobowych jest
Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków. Dane przetwarzane są w celu realizacji czynności
urzędowych. Masz prawo do dostępu, sprostowania, ograniczenia przetwarzania danych. Więcej
informacji znajdziesz na stronie www.wuoz-lodz.pl w zakładce ochrona danych osobowych lub
pod numerem telefonu /42/ 631-78-92.

„Obowiązek Informacyjny”

dołączono do wysłanych
dokumentów